

**OLIY TA'LIMDA LOGOPED-DEFEKTOLOGLAR KOMMUNIKATIV
MADANIYATINI SHAKLLANTIRISH**

Murodova Ferangiz Muxammad qizi

Buxoro viloyati Romiton tumani 35- maktab logopedi

Boltayeva Shaxinabonu Shavkatovna

Buxoro viloyati Buxoro shahri 13-maktab logopedi

Annotatsiya: Ushbu maqolada oliy ta'limda logoped-defektologlar kommunikativ madaniyatini shakllantirishning ahamiyati, usullari va istiqbollari haqida batafsil ma'lumot beriladi. Bu jarayonni chuqur o'rganish, logoped-defektologlarning professional rivojlanishiga va ularning ish faoliyatida muvaffaqiyatga erishishlariga yordam beradi.

Kalit soʻzlar: kommunikativ madaniyat, logoped-defektologlar, nutq, til, ish faoliyati, fikr, tinglash, tushunish.

Oliy ta'lim tizimida logoped-defektologlar uchun kommunikativ madaniyatni shakllantirish, ularning professional faoliyatida muvaffaqiyatga erishish uchun muhim ahamiyatga ega. Logoped-defektologlar, asosan, nutq va til rivojlanishi, shuningdek, kommunikatsiya qobiliyatlari bilan bog'liq muammolarni hal qilishda faol ishtirok etadilar. Ularning ish faoliyati ko'pincha bolalar, ularning oilalari va boshqa mutaxassislar bilan samarali muloqot qilishni talab etadi. Shuning uchun, kommunikativ madaniyat, ya'ni o'z fikrlarini aniq va ravon ifoda etish, boshqalarni tinglash va tushunish, shuningdek, muloqot jarayonida ijtimoiy va madaniy kontekstni hisobga olish kabi ko'nikmalarni rivojlantirish zarurdir. Oliy ta'limda logoped-defektologlar uchun kommunikativ madaniyatni shakllantirish jarayoni, ta'lim dasturlari, amaliy mashg'ulotlar va interaktiv ta'lim usullari orqali amalga oshiriladi. Ushbu jarayon, nafaqat talabalar o'rtasida muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishga, balki ularning professional etikasini va ijtimoiy mas'uliyatini ham oshirishga yordam beradi. Shuningdek, kommunikativ madaniyatni shakllantirish, logoped-defektologlarning bemorlar bilan aloqalarini yaxshilash, ularning ehtiyojlarini tushunish va muammolarini hal qilishda samarali yondashuvlarni qo'llash imkonini beradi.

Kommunikativ madaniyat — bu shaxsning muloqot jarayonida o'z fikrlarini aniq va ravon ifoda etish, boshqalar bilan samarali muloqot qilish, tinglash va tushunish qobiliyatidir. Logoped-defektologlar uchun bu ko'nikmalar, ayniqsa, muhimdir, chunki ular o'z ishlarida bolalar va ularning oilalari bilan doimiy aloqada bo'lishadi. Ularning kommunikativ madaniyati nafaqat professional muvaffaqiyatga, balki bemorlarning rivojlanishiga ham ta'sir ko'rsatadi. Oliy ta'lim muassasalarida logoped-defektologlar

uchun maxsus ta'lim dasturlari ishlab chiqilishi zarur. Ushbu dasturlar muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan bo'lishi kerak. Masalan, muloqot psixologiyasi, nutq terapiyasi va pedagogik kommunikatsiya kabi fanlar kiritilishi mumkin. Teorik bilimlarni amaliy mashg'ulotlar bilan birlashtirish muhimdir. Talabalar real vaziyatlarda muloqot qilish ko'nikmalarini rivojlantirish uchun simulyatsiya mashg'ulotlari va rolli o'yinlardan foydalanishlari mumkin. Bu, ularning o'zaro aloqalarini yaxshilashga yordam beradi. Logoped-defektologlar uchun tinglash va tushunish ko'nikmalarini rivojlantirish juda muhimdir. Oliy ta'limda talabalar o'zaro muloqotda faol tinglovchi bo'lishni o'rganishlari kerak. Bu, bemorlarning ehtiyojlarini yaxshiroq tushunishga yordam beradi. Interaktiv ta'lim usullari, masalan, guruhli muhokamalar, seminarlar va taqdimotlar, talabalar o'rtasida muloqotni rivojlantirishga yordam beradi. Ushbu usullar talabalarni faol ishtirok etishga undaydi va ularning fikrlarini ifoda etish imkoniyatini beradi. Oliy ta'lim muassasalarida o'zaro fikr almashish va tajriba almashish muhimdir. Talabalar va o'qituvchilar o'rtasida ochiq muloqot muhitini yaratish, ularning kommunikativ madaniyatini rivojlantiradi. Logoped-defektologlar uchun professional etika va muloqot madaniyatini o'rganish zarur. Bu, ularning ishida yuqori darajadagi professionalizmni saqlashga yordam beradi va bemorlar bilan munosabatlarni yaxshilaydi.

Xulosa:

Oliy ta'limda logoped-defektologlar kommunikativ madaniyatini shakllantirish, ularning professional faoliyatida muvaffaqiyatga erishish uchun zarurdir. Ta'lim dasturlari, amaliy mashg'ulotlar, interaktiv usullar va professional etika kabi omillar bu jarayonda muhim rol o'ynaydi. Kommunikativ madaniyatni rivojlantirish orqali logoped-defektologlar nafaqat o'z ishlarida, balki bemorlar bilan aloqalarida ham samarali natijalarga erishadilar. Shunday qilib, oliy ta'lim muassasalari logoped-defektologlar uchun kommunikativ madaniyatni shakllantirishga alohida e'tibor qaratishlari zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. B.X. Xodjayev. Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyoti, Toshkent-2017
2. X. Ibragimov, Sh. Abdullayeva. Pedagogika nazariyasi, Toshkent-2018
3. Davronov, A. (2023). The role of profiling methods in creating the emotional environment of the adolescent person. *Science and innovation*, 2(B5), 204-207.
4. Sh A., Davronov A. Shaxslararo munosabatda profaylingning verbal va noverbal muloqotda qo'llanilishi // *Central Asian Research Journal for Interdisciplinary Studies (CARJIS)*. - 2022. - T. 2. - №. 3. - C. 147-154.
5. O'qituvchi faoliyatida pedagogik va kommunikativ qobiliyatlar Shahzoda Rustam qizi Tog'ayeva *scientific progress volume 3 I ISSUE 4 I 2022 ISSN: 2181-1601*
6. Химматалиев, Д. О. (2018). Касбий фаолиятга тайёргарликни диагностика килишда педагогик ва техник билимлар интеграцияси. Монография. Тошкент, Ўзбекистан, 168.